

A GTK öt kérésére adott válaszok

2016. november 23.

- **Első kérés:**

„Kérjük annak megerősítését, hogy (i) a felvételi és képzésszervezési ügyekben nem kerülhet a GTK a BME-n belül hátrányos helyzetbe; (ii) az egyetem a fenntartóval folytatott kommunikációjában támogatóan artikulálja a GTK kéréseit, (iii) az egyetem vezetése segíti a GTK növekedési potenciáljának kihasználását; (iv) az egyetem fokozottan figyelembe veszi a GTK sajátosságait a felvételi és képzésszervezési ügyekben (önköltséges forma dominanciája, igen erős versenykörnyezet, erősen ingadozó jelentkezési számok, a szűk fenntartói keretszámok jelentősége, a jelentős arányú nem beiratkozó felvett hallgató stb.), átmenetileg akár a felvételi minimumpontok meghatározásának tekintetében”.

Válaszok az első kérésre:

(i) Általános alapelvként kimondhatjuk, hogy a Műegyetem mindenkori vezetésének törekednie kell rá, hogy az Egyetem egyetlen egysége se kerüljön saját képzése szervezésénél hátrányos helyzetbe, amennyiben a képzés illeszkedik a Műegyetem fejlődési irányaihoz és ahhoz a magas színvonalú képzési sztenderdhez, melyet a Műegyetem minden oktatóegységétől elvár. A GTK képzéseinek további megerősítése, nivójának emelése úgy véljük, a Műegyetem érdeke és fontos célja. Nincs tudomásunk róla, hogy a GTK a képzésszervezési, ill. felvételi ügyekben bármikor is hátrányt szenvedett volna, és nem világos, hogy a kérés pontosan milyen törekvésre vonatkozik.

(ii) Természetesnek gondoljuk, hogy az Egyetem vezetésének feladata és kötelessége is az egyes szervezeti egységek és a fenntartó között kommunikálni mindazokat a kéréseket, melyek a Műegyetem aktuális problémáival kapcsolatosak és egészének fejlődését szolgálják.

(iii) Természetes elvárás, hogy az Egyetem segítse minden egyes egység növekedését, amennyiben az a Műegyetem fejlődését szolgálja, és nincs ellentétben az Műegyetem egészének az érdekeivel.

(iv) Úgy véljük, a Műegyetemen számos, rendkívül eltérő struktúrájú képzés folyik, melyek működőképességének megőrzése és támogatása a Műegyetem vezetésének mindenkori feladata. A Műegyetem egyik fontos célja, hogy megőrizze rangját az európai egyetemek sorában, és ne csússzon le egy másodrangú felsőoktatási intézmény színvonalára. Ennek feltétele a komoly kutatói és alkotói tevékenység és a hallgatók tudás-színvonalának emelése. Utóbbi ugyanis erősen visszahat az egyetem színvonalára, kiadott diplomáink értékére, elismertségére, és meghatározza az egyetem kutatási potenciálját is. Egyébként a Bizottság a 350 pontos felvételi minimumot (ez a maximális pontszám 70%-a) nem tartja magasnak.

Javaslatok

- A fentiek ellenére a Bizottsága Műegyetemen általánosan érvényes 350 pontos minimum esetenkénti eltörlését induló szakok esetében egy 2-3 éves átmeneti időszakban támogathatónak tartja, ám a ponthatár általános eltörlését komoly hibának véli.
- Megoldásként javasoljuk ehelyett "0. évfolyam" indítását, ahol a hallgatók alapozó tárgyak segítségével felkészülhetnek a sikeres felvételire és egyes bevezető tárgyakat is teljesíthetnek.

• **Második kérés:**

„Kérjük a más kari tantervekből való kizorításunk problémájának egyetemi szintű kezelését. Amennyiben ez csak részleges lenne, akkor annak elfogadását, hogy erre más BME karok mi képzéseink tanterveiből való kihúzásával kényszerülünk reagálni”.

Válaszok a második kérésre:

Semmilyen, a Bizottság rendelkezésére álló adat nem támasztja alá, hogy a GTK más kari tantervekből kizorulna. A KKK rögzíti és garantálja a gazdasági és humán tárgyak mintatantervbeli kreditarányát. A Műegyetem fokozottan kell, vigyázzon arra, hogy az átoztató karok, a GTK, illetve a TTK kompetenciájába tartozó tárgyak kreditértéke ne csökkenjen (az esetleges kontaktóra szám csökkentése mellett sem), illetve ezek a tárgyak az említett két kar gondozásában maradjanak.¹

• **Harmadik kérés:**

„Kérjük a gazdálkodási önállóságunk megerősítését a 2016. augusztus 28-án a Vezetői Értekezletnek megküldött alapelvek szerint. Ebben a lényegét tekintve az szerepelt, a BME karok közötti elosztási rendszer a GTK-t tekintve olyan leegyszerűsített megközelítésű legyen, ami csak a GTK hatására érkező bevételeket, valamint általános és létesítményköltségeket célozza megadni, és a GTK belső költségvetési támogatását egyszerűen ezek különbségeként adja meg. Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy a GTK nem lehet önállóbb, mint bármely más kar, nem is ezt indítványozzuk. Csak annyit, hogy a GTK költségvetése az alapelvét tekintve ne tartalmazzon se pozitív, se negatív pozíciót a többi kar viszonylatában: ennyiből legyen semleges”.

¹A kérés rámutat a BME jelenlegi elosztási rendszerének visszasságaira: a 75%-ban hallgató x kredit alapú karok közötti elszámolás rendkívül megnehezíti az egyes képzések egyetemi szintű átszervezését, és ideiglenesen nehéz helyzet hozhat egyes karokat. Az oktatás 75%-os súlya a személyi állomány 22,5%-os súlyához képest nem tükrözi egy európai egyetem struktúráját sem, ahol az oktatók idejük 60-80%-át fordítják kutatásra. Indokolt lehet a költségvetés átstrukturálása, és egy esetleges alapfinanszírozási szelet, illetve megnövelt kutatási szelet megfontolása.

Válaszok a harmadik kérésre:

A GTK kérését több szempontból is aggályosnak tartjuk:

- A BME több egysége kizárólag azért volt képes túlélni az előző évek nehézségeit, mert az elosztási algoritmus a csillapításokon keresztül mégis tartalmaz egyfajta szolidaritási elemet. A GTK az elmúlt 3 évben csak minimális mértékben járult hozzá a veszteséges karok finanszírozásához, azt főként a Gépész és a Vegyész kar fedezte, míg az elmúlt 10 évre vetítve a GPK és a GTK voltak a fő befizetőik. A GTK elkülönülő kezelése egyszersmind ezt *a szolidaritási elvet tenné semmissé*. A szolidaritási elv alkalmazása gyorsan változó környezetünkben (népszerű szakterületek, változó társadalmi igények, stb.) hosszú távon biztosítja az Egyetem oktatási, tudományos és szakmai műhelyeinek a stabilitását, és színvonalas működését.
- A GTK fent vázolt gazdálkodási önállóságát elvileg megoldhatónak, de az egyetem szempontjából nemkívánatosnak tartjuk, és nem tudjuk támogatni. Olyan elosztási rendszert tartunk előremutatónak, mely minden egységet azonosan kezel, és a szolidaritás elvére is épül.
- Megjegyezzük: a GTK tagadhatatlanul nem vesztese a jelenleg érvényes elosztási algoritmusnak, az egész egyetem 9,65 milliárd forintos tartalékából a legnagyobb, közel 3 milliárd forintos lekötetlen tartalékkal rendelkezett a 2015-ös pénzügyi év végén.²
- A karok közötti elosztás rendszere minden felsőoktatási intézményben komoly viták tárgya, ezért mindenképpen fontosnak tartjuk egy olyan – széles körben megvitatott – karok közötti elosztási rendszer kialakítását (újragondolását), amely kifejezi a Műegyetem egységét, támogatja a karok közötti szolidaritás elvét, és olyan módon motiválja a szereplőket, hogy azok az Egyetem korábban említett általános feladatait minél magasabb színvonalon teljesítsék. (Idézet a 2011. évi CCIV. Nemzeti Felsőoktatási Törvényből: "**2. § (1)** A felsőoktatási intézmény az e törvényben meghatározottak szerint – az oktatás, a tudományos kutatás, a művészeti alkotótevékenység mint alaptevékenység folytatására – létesített szervezet.")

- **Negyedik kérés:**

„Kérjük a doktori, habilitációs és egyetemi tanári kinevezési eljárásokkal kapcsolatos, GTK területeire vonatkozó részletek módosítását, eseteinkben a jogszabályilag a HBDT szintre való delegálható részletek erre a szintre delegálását, természetesen az EBDT szabályosságot és etikusságot kontrolláló szerepe mellett. Az eljárások kapjanak nagyobb nyilvánosságot, ez alapján és a

²Ez véleményünk szerint a hallgató x kredit alapú finanszírozás visszasságaival függ össze: (1) a minisztériumi normatívák, melyekhez a BME algoritmus is igazodik, hibásak, és a műszaki és természettudományos képzések alulfinszírozottak, illetve (2) az egyes oktatási formák algoritmusbeli költsége valószínűleg helytelenül van meghatározva, és nem veszi figyelembe laborok, ill. gyakorlatok valódi költségigényét.

jogorvoslati eljárások hatékonyságának javítása mellett. Az objektivitás hiánya, a személyeskedések, a tudományterületi alapú hátrányos megkülönböztetések súlyos etikai vétségeknek minősüljenek, mindezek lehetőségét a vonatkozó szabályozások minimalizálják”.

Válaszok a negyedik kérdésre:

A habilitációt szabályozó, jelenleg érvényes 387/2012. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint az EHBDT feladatait a 22. paragrafus szabályozza:

"22. § ...(4) A habilitációs bizottság a szabályzatban meghatározottak szerint habilitációs eljárásokat folytat le, és ennek keretében:

- a) kijelöli a hivatalos bírálókat és a habilitációs bírálóbizottságot,*
- b) értékeli a bírálóbizottság jelentését,*
- c) dönt a habilitált doktor cím odaítéléséről."*

A tudományági habilitációs bizottságokra vonatkozó paragrafus szerint:

"23. § (1) A felsőoktatási intézmény habilitációs bizottsága tudomány- illetve művészeti ági habilitációs bizottságokat hozhat létre, az összetételre és a személyi feltételre vonatkozó, a 22. § (2) bekezdésében megfogalmazott előírások betartásával. Az így létrehozott szakmai habilitációs bizottságoknak a felsőoktatási intézmény habilitációs bizottsága a 22. § (4) bekezdés c) pontja szerinti jogosultság kivételével – átruházhatja jogköreit."

- Ismereteink szerint a BME EHBDT eszerint működik: a *döntést* magát nem ruházhatja át, ám a többi jogkört – a habitusvizsgálat eredményének ellenőrzését kivéve – átruhazza a habilitációs eljárás során a tudományági HBDT-re.
- Az EHBDT a Bizottságot arról tájékoztatta, hogy az egyes szakterületekre most is eltérő követelmények vonatkoznak, melynek a rendszerét az EHBDT a szakterületeket képviselő tagokkal megvitatta alakította ki.
- Megítélésünk szerint az EHBDT minden kifogásolt esetben jogszerűen járt el, döntéseiket a Bizottságnak nincs módjában felülbírálni. Nem látjuk nyomát, hogy az EHBDT döntései hátrányosan különböztették volna meg a GTK-t, etikátlanok lettek volna, vagy személyeskedés lett volna mögöttük. Kétségtelen az is, hogy a habilitációs követelmények magasak, és az MTA Doktora fokozat megszerzésének követelményeihez viszonyítanak, de ez egy egyetemi tanári kinevezés esetében természetes, és minden karra érvényes szabályozás.
- Etikai problémák esetén a BME bármelyik polgára az egyetem Etikai Kódexe alapján az Etikai Bizottságot kérhetik fel az ügy kivizsgálására.
- A habilitációs vagy doktori eljárások nyilvánosságát az aktuális törvények szabályozzák.
- Az EHBDT által lefolytatott vizsgálatok publikusságát a Bizottság ismeretei szerint törvények szabályozzák, különös tekintettel a személyiségi jogok tiszteletben tartására.

- A jogorvoslati folyamattal kapcsolatban a BME Szenátusa az elmúlt hónapban fogadta el a BME Doktori és Habilitációs Szabályzatának módosítását.
- Az elmúlt 15 évben a BME GTK-n összesen 2 nagydoktori fokozat született, míg a természetesen nagyobb oktató-kutató létszámú Corvinus Egyetemen 21. Ezért a GTK szempontjából előremutatónak, de egyszersmind némileg aggályosnak tartjuk a Humánpolitikai Szabályzat egyetemi tanári kinevezésekre vonatkozó részének közelmúltban történt módosítását, miszerint a 2019. január 1-jét követően meghirdetett egyetemi tanári állások betöltésének feltétele az MTA doktora fokozat megszerzése. Ez az intézkedés nyilvánvalóan a BME kutatási potenciáljának és emberi erőforrásainak erősítését célozza, ám fennáll a veszély, hogy MTA doktori fokozat hiányában egyes tanszékek egyetemi tanár nélkül maradhatnak, továbbá fennáll annak is a veszélye is, hogy a fiatal oktatók egy része elhagyhatja intézményünket.

Javaslataink a fentiek tükrében:

- Elengedhetetlennek tartjuk a kölcsönös bizalom helyreállítását az EHBDT és a GTK HBDT között. Javasoljuk, hogy a két bizottság tegyen konkrét bizalomerősítő lépéseket.
 - Addig is, amíg a fenti bizalomerősítő lépések hatására a kívánt mederbe kerülnek a fokozatszerzési eljárások, javasoljuk, hogy mind a GTK HBDT, mind pedig az EHBDT fokozottan támaszkodjon a külső, a BME-vel közalkalmazotti jogviszonyban nem levő szakértők véleményére.
 - Javasoljuk továbbá a BME Humánpolitikai Szabályzatában az átmeneti időszak hosszát 2019 (esetleg 2020) végéig kiterjeszteni (ezt a javaslatot a Bizottság nem támogatta egyhangúan).
 - A Bizottság javasolja, hogy az EHBDT a GTK HBDT-jével hasonlítsa össze a BME és a szakirányú társszervezetek habilitációs követelményeit (ezt a javaslatot e Bizottság egy tagja terjesztette elő, a többi tag nem támogatta).
- **Ötödik kérdés:**
„Kérjük annak a garantálását, hogy a GTK BME-n maradása esetén a kar szervezetének vagy vezetőinek megválasztásába karon kívülről nem avatkoznak be.”

Válaszok az ötödik kérdésre:

- A Bizottság nem tud arról, hogy az Egyetem vezetése bármilyen módon beavatkozott volna a GTK vezetőinek megválasztásába. Ilyen esetet a Bizottsággal együttműködő néhány tanszékvezető és igazgató sem tudott említeni. Az egyes karok mindig is maguk választották vezetőiket, a dékántól eltekintve, akit a Kari Tanács javaslata alapján a rektor nevezi ki. Nem tudunk olyan esetről, amikor a rektor elutasította volna egy kar választott

(javasolt) dékánjának kinevezését. Az egyetem szabályzatai (SzMR) valamint a mögöttük álló Nemzeti Felsőoktatási Törvény pontosan körülírják, garantálják, és meghatározzák a karok önállóságának kereteit.